

De culturele taak van de publieke omroep

Wachten op TiVo

Annemieke Gerritsma

TiVo is het Amerikaanse opnamesysteem waarmee je zelf maakt welke televisieprogramma's je bekijkt en wanneer je dat doet. Je kunt je met TiVo uitgeruste recorder zo programmeren dat je alleen die programma's opneemt die je werkelijk interessant lijken, alle reclame overslaan plus al die programma's waarvan er toch dertien in een dozijn zijn. Ook in Nederland zullen we op TiVo of vergelijkbare mogelijkheden niet al te lang meer hoeven wachten: het is een kwestie van allemaal digitaal gaan.

En wat dan? Kunnen we dan onze eigen televisieredacteur worden en de avonden waarop we televisie willen kijken doorbrengen met echt goede programma's die we op een fatsoenlijk tijdstip – niet pas na middernacht dus – kunnen zien? Eindelijk eens die mooie documentaire van Jos de Putter over Bob Dylan en zijn fans gewoon voor het tienuurjournaal? Of die speelfilm die we steeds gemist hebben lekker vlak na de koffie en die Monteverdi-opera van Pierre Audi die we niet in Muziektheater konden zien, misschien tijdens het eten bekijken en daarna of daarvoor die documentaire over de *making of*? En op een andere avond, ons eigen Rembrandtjaar makend, een aflevering uit een serie als die van Aliona van der Horst over de Rembrandts in de Hermitage in Petersburg en daarna een speelfilm over Rembrandt van de nieuwe Jos Stelling?

Dat zou te mooi zijn om waar te zijn. En dat is het ook. Niet omdat het technisch niet zou kunnen, maar omdat het zeer de vraag is of de nieuwe Jos de Putter, en de echte ook overigens, de nieuwe Pierre Audi, de nieuwe Aliona van der Horst en de nieuwe Jos Stelling nog aan bod komen als wij, publieke opinie, politici en de bazen in Hilversum zelf, het idee publieke omroep zo stiefmoederlijk blijven behandelen als vandaag de dag het geval is.

Alle kritiek op de eigenaardigheden van het huidige omroepbestel even daargelaten: waarom verdedigen we in Nederland het concept van een publieke omroep niet beter: kwaliteitsprogramma's voor iedereen (wat overigens niet betekent voor dezelfde groepen altijd op hetzelfde moment), nieuws dat betrouwbaar is en programma's met enige diepgang die in deze versnipperde maatschappij het publiek aan het denken zetten en 'de boel een beetje bij elkaar kunnen houden'?

Laten we ophouden met doen alsof we niet weten wat kwaliteitsprogramma's zijn: iedereen weet waarom Cruijff zo'n goede voetballer, Einstein een genie en Callas een meesterlijke zangeres was en iedereen heeft echt ook een notie van televisieprogramma's van kwaliteit.

Annemieke Gerritsma

is directeur van het Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties

Waarom geven we niet toe dat een behoorlijke publieke omroep met kwalitatief goede programma's belangrijk is en dat dat belang zijn prijs heeft?

De toenmalige staatssecretaris Van der Ploeg, die nu in dit nummer de ravages van zijn beleid mag beschouwen, heeft de omroepbijdrage afgeschaft. Verbazingwekkend is dat daar toen nauwelijks – en al helemaal niet door de programmamakers zelf – tegen is geprotesteerd, terwijl je er toch donder op kon zeggen dat na afloop van zijn ambtstermijn het bedrag dat voor de publieke omroep door de regering ter beschikking zou worden gesteld, zou worden afgewogen tegen de kosten voor wegenbouw, ziekenhuizen, viaducten, uitzending naar Afghanistan enzovoorts en dat bij de vaststelling van het bedrag, nooit hardop uitgesproken natuurlijk want de overheid bemoeit zich daar immers niet mee, ook de mening van iedere politicus over de programma's een rol zou spelen.

De huidige publieke omroep, althans het geheel van zendgemachtigden dat zich op een gegeven moment zo is gaan noemen, kan – helaas, maar niet helemaal onbegrijpelijk – niet op veel goodwill in Den Haag rekenen. Het ziet ernaar uit dat de huidige staatssecretaris haar gebrek aan sympathie voor de huidige stand van zaken laat prevaleren boven het verdedigen van een concept voor een werkelijke publieke omroep, voor het inhoudelijke belang daarvan, voor het zoeken van de juiste structuur daarbij en voor het vinden van het budget dat daarbij hoort.

Want een fatsoenlijke, betrouwbare en kwalitatief goede publieke omroep is belangrijk én kost nu eenmaal geld. Ieder Europees land dat dit inziet, kent het instituut van de omroepbijdrage en stelt zijn publieke omroep in staat behoorlijk te plannen en programma's te maken die meer mogen kosten dan het allermimaalste.

De plannen die door ons kabinet zijn gelanceerd maken het onmogelijk voor een omroeporganisatie om een langetermijnplanning te maken (absoluut noodzakelijk voor het voorbereiden en researchen van bijvoorbeeld documentaires), om dramaproducties voor te bereiden (kost maanden als je een beetje door-dachte producties en een beetje kwaliteit wilt) en om op de korte termijn op een reflectieve manier in te springen op zich plotseling voordoende ingrijpende maatschappelijke verschijnselen (waar zijn de diepergravende documentaires over de moorden op Pim Fortuyn en Theo van Gogh?).

In het kabinetsplan voor de publieke omroep na 2008 worden, zeker op het gebied van de culturele programmering, allerlei terechte eisen gesteld aan de publieke omroep nieuwe stijl; ook worden daarin behartigenswaardige dingen gezegd over dat wat een publieke omroep op het gebied van culturele programma's zou moeten brengen. Laten we daar dan naar handelen! Voor een dubbeltje kunnen we echt niet op de eerste rij zitten. Geef de keizer wat de keizer toekomt – maar maak dan eerst weer een keizer van onze publieke omroep! Dan krijgen al die goede documentairemakers, makers van kinderprogramma's, filmregisseurs en andere getalenteerde programmamakers weer de kansen die hun én het publiek toekomen, en hoeven we met die TiVo ook niet te wachten.